

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Kedaj bo boljše?

III.

V prejšnjih dveh člankih smo pokazali, da je izvir premnogih nadlog in — lahko rečemo — splošne nezadovoljnosti v parlamentarnem centralizmu, da namreč osrednji zbor na Dunaji za vse zadeve javnega življenja postave daje. Postave se sklepajo po večini glasujočih, a večina bode vselej taka kakoršna je vlada, ki ima premnogo potov in pomočkov, ob volitvah vodo na svoj mlin napeljati. Če je torej vlada izključljivo nemška in liberalna, bo tudi večina državnega zbora vselej to lice imela. Potem si pa tudi Slovani in katoličani boljše osode obetati ne moremo.

„Weser Ztg.“, na Nemškem čislan list, ki je še bolj prusašk kot sam Bismark, pisala je m. septb. 1871 o našem decemberskem ustavu (zdaj po direktnih volitvah zove se ta ustav (verfassung) „aprilsk“) naslednje resnične besede: „Naj je tudi kdo od nog do temena skoz in skoz Nemeč, ne more vendar tajiti, da je decemberski ustav (ki je namreč l. 1867 po pripomoči nesrečnega Beusta Avstrijo na dvoje razcepil) umetna in nenaravna stvar, kajti po ustavu dobili so Nemeči večino, ktera jim ne pripada in je tudi po razmerju števila nemajo. Nasledki tega (umetnega, Beustovega ustava) so liberalne postave, ktere večini avstrijskih narodov v glavo ne grejo ter so jim zoperne. Po takem načinu (da namreč takraj Litave Nemeči umetno večino imajo) ljudstva skupaj držati je pomilovanja vredna zmeta.“ Tako piše nemšk-neavstrijsk list, kterege smo le zato navedli, da se nam ne more očitati, da le, česar si sami želimo, tudi govorimo in pišemo.

Pojdimo po vsej Avstriji in vprašajmo narode, ali so zadovoljni s sedanjim stanom, in čuli bomo iz ust ogromne večine glas, da avstrijski narodi niso zadovoljni; Čehi in Slovenci se bodo posebno zarad tega še pritoževali, da v narodnem

in političnem oziru ne uživajo zlate svobode, o kateri se dandanas toliko govori; da so davki po mnogih dokladah tako narasli, da kmetijstvo, kupčija in obrtnija vidoma in naglo pada.

Pri tej splošni nezadovoljnosti in ker Čehi, Tirolci itd. tudi v prihodnje svojih deželnih pravic državnemu zboru odstopili ne bodo, ne ostaja druga, kakor da se bo prej ali slej narodom in deželam morala povrniti popolna pravica do samouprave in samostalnosti, da bo vsaka dežela gledé svojih notranjih zadev na lastnih nogah stala ter ji ne bo več „državni“ zbor postav dajal v omenjenih zadevah. To je misel zavezne ali federalistične države, ktera je v diplomu od l. 1860. s cesarsko besedo zagotovljena, ktera se edino prilega Avstriji, v kateri ni samo eden narod, ampak jih je več, ki se čedalje bolj zavedajo svojih pravic ter se ne dajo strahovati enemu narodu, še manj pa eni stranki. Po zavezni državni osnovi bi bil v središču, na Dunaju, skupni zbor vseh dežel le za one stvari, ki so po svojem bitstvu res vsem deželam skupne, ki zadevajo ednako vse. Tu sem spada: armada in nje uredba, zastopanje države pri vnanjih vladah, trgovinske in komunikacijske zadeve, stroški za cesarski dvor in za skupno upravo. — Vse drugo pa, kar zadeva koristi posamesnih dežel in narodov: šole, bogočastje, pravosodje, deželna uprava in stroški za njo — vse to spada po svoji naravi v deželno upravo, to so pravice, brez kterih nobeden narod obstati in napredovati ne more.

Ko bi zastopniki posamesnih dežel v teh prevažnih rečeh postavodajno oblast imeli, bi se lahko povsod javne zadeve tako vravnale, kakor je deželam in njih prebivalcem primerno. Prihranilo bi se lahko mnogo denarja, ki ga zdaj trojni zastop stane; dalo bi se veliko več deželi v korist storiti. In če bi volilna postava nekoliko bolj pravična bila, bi ne imel liberalni meščanski živelj večine in prevage nad kmetskimi kakor

jo ima zdaj. — V deželah, kder so, kakor po naših slovenskih pokrajinah, národne manjšine, bi se celó lahko in Avstriji v največi prid po modri narodnostni postavi (Nationalitäten-Gesetz) krivicam zatirovanja manjšin v okom prišlo; s tem bi se zadelal izvir premnogim preprirom, sovraštvu in hujskanju ter bi se odprla pot napredku in pravi omiki na narodni podlagi.

Ali je mogoče, da se Avstrija po zavezni osnovi prerodi? „Narod“ pravi, da to ni mogoče! „Ne pomaga nič“ — pravi v popisu državnega zbora in nja delovanja; — „čas in izkustvo so nas podučile (bolje: nas je podučilo), da federalizem, kakoršen je v fundamentalnih členkih (ki so pa le predlog bili —) založen in po koršnem tirolski jezovitje le iz ultramontanskih ozirov hrepené, nij izpeljiv!“ — Iz svojega stališča ima „Nar.“ prav, če tako sodi. On je namreč svojim varovancem, slovensko-liberalnim drž. poslancem vedno predigoval, da se naj ustavakom pridružijo in opozicijo zapusté.

Naše in vseh federalistov prepričanje je pa drugo. Dvakrat so že svetli cesar poklicali vlado, da naj v porazumljenji z opozicijo spremeni ustav tako, da bo vsem pravičen. Ko bi bilo ministerstvo Belkredija in Hohenwarta bolj odločno postopalo in hujskanju nemških ustavakov pot zaleglo, bilo bi ustavno vprašanje že zdavno rešeno! Kar se je dvakrat poskusilo, zakaj bi se k tretjemu ne bi, in posebno zdaj, ko je izkustvo pokazalo, da se vlada na liberalno večino ne more zanašati.

Edina nesreča je le liberalna poželjivost, ki je pri nas seme nesloge zasejala in národno stvar ustavakom izdala. Ko bi te neslogene bilo, bi federalistični poslanci pod vodstvom Hohenwarta v državnem zboru ne bili! In edino to, da vsa federalistična stranka državnemu zboru hrbet obrne in se tako vrlim Čehom v opoziciji pridruži, le to bi zrušilo centralizem, bi národom zaželeno svobodo pridobilo! Kedaj bo torej boljše? Takrat, kadar pri nas in po drugod liberalizem opusti krtovo delovanje; kadar se povrne sloga na podlagi pravičnih načel. Dokler se pa mladostenci z mladočehi zibljejo v otroških sanjah, da bodo z liberalizmom pridobili ustavake za svoj „národni“ program, so opoziciji roke zvezane in federalizem mora čakati — boljših časov, ko se bodo tudi „mladi“ prepričali, da so s svojo politiko strašansko zavozili!

Gospodarske stvari.

Poduk o založnicah.

II.

Od 1. julija l. l. ne morejo se gospodarstvene in pridobitne društva drugači, kot na pod-

lagi postaviti od 9. aprila 1873 narejati. Poprej je zastran teh društev veljala postava od 26. nov. 1852. Vsled te postave bilo je za ustanovljenje vsakega takega društva potrebno dovoljenje političke oblasti, ker je pa zdaj čisto odpadlo. Starejim društvom, ki so se pred 9. apr. l. l. osnovala, dovoljeno je delovanje na podlagi njihovih poprejšnjih pravil, ktere pa se tudi zdaj ne dajo drugače popraviti, nego da se društvo popolnoma preustroji, kar pa mu ni samo potrebno, temuč tudi koristno. Ker mi ni znano, da bi se po Slovenskem taka društva od poprejšnjih časov nahajale, zato mi tudi o njih preustrojni ni potrebno tukaj nič omeniti, temuč hočem samo ob kratkem navesti, kar je zdaj za ustanovljenje novih takih društev potrebno.

Mesto ali kraj, kder se hoče tako društvo ustanoviti, je lahko povsod, kder je več delalnih moči za izpeljanje tega podvzetja, da zamorejo tudi pozneje delovati, k čemur je treba najmanj 4 do 5 oseb. Kdor pa se društvu na čelo postavi, mora imeti popolno zaupanje ljudstva in okolice, ter podajati tudi moralično poroštvo, da je zaupanje do njega opravičeno.

V dnarnih zadevah ni to mala reč, in čem več se takih možev nahaja, tem bolje za društvo, čigar delovanje je itak največ na osebni kredit navezано. Koliko bi se moralo udov zediniti, da društvo naredé, o tem postava nič ne določuje; tedaj zamore tudi malo število enako mislečih, ki potrebo takega društva spoznajo, stvar izpeljati. Kakor se samo po sebi ume, morajo društvena pravila ali postave pismeno sestavljene biti. O zadržaju taistih odločujejo §§. 3. 4 in 5. postave od 9. aprila 1873; tem terjatvam mora se na tanko v društvenih pravilih zadostiti. V drugih rečeh ni društvo omejeno; zamore pravila po svojih okoliščinah urediti, kakor najbolje sodi. Natančneje o tem bodo pozneje razglašena pravila govorile. Nekatere najvažnejše reči pa se morajo že zdaj omeniti, da jih vsako društvo, poprej kakor se ustanovi, temeljito preudari; in te stvari so:

1. Odkod vzamemo zálogo ali fond, iz ktere hočemo društvenikom pomagati, ker vemo, da društveniki večji del le iz tega namena k društvu pristopajo, da od njega pomoči dobijo, ne pa, da bi sami v društveno blagajnico dnar posejevali. To vprašanje je že rešeno. Nahajajo se namreč založnice, pri kterih mora vsak ud že pri svojem pristopu določeni znesek od 50 do 100 gld. itd., v društveno blagajnico na svoj opravični delež na enkrat vložiti; nabajajo pa se tudi založnice, pri kterih udje še le po letih svoj opravični delež skupaj spravljajo; tako postavim, plačuje vsak na leto po 5 do 6 gld. itd. v tjedenskih, mesečnih ali letnih obrokih, kajti kot načelo mora veljati, da mora vsak ud v društveni blagajnici svoj opravični delež imeti, razloček je samo v tem, ob katerem času da ga položi ali

izplača. Da so založnice, pri katerih se ves opravljeni delež in to že pri vstopu — na enkrat izplača, na krepkejših nogah, da tudi lahko takoj iz začetka obširneje in zdatnejše delajo, se samo po sebi ume; ali tako društvo se le v bolj premožnih krajih vpeljati da, ker 50 do 100 gld. na enkrat vložiti, je le redkemu kmetovalcu mogoče, a vendar je namen založnice, da se — kolikor le mogoče — med ljudstvom razširi. Nižji delež od 50 gld. pa ne kaže, ker bi zaloga celega društva potem premajhna, društvo pa prisiljeno bilo, še od drugod dnar na posodo jemati. Z letnimi prireski pa, h katerim se potem pripisujejo tudi obresti in letni dobiček, je mogoče, če tudi ne na enkrat, pa vendar sčasoma velik fond vkupaj spraviti. Tuji dnar, katerega si je društvo moralo od začetka na posodo vzeti, se potem v primeri, kakor naraščajo deleži društvenikov, ki se pred izstopom nobenemu društveniku ne smejo izplačati, — izposojeni tuji denar se iz društvene blagajnice, ako se ne potrebuje več, povrne, in društvo pride tudi po tej poti do svoje stalnosti.

Kakor je že v poprejšnjem listu omenjeno bilo, podaje društvo, ako so se njegovi udje vsled pravil zavezali z vsem svojim premoženjem neomejeno za vse dolgove društva porok biti, največ poročstva, še več kakor hranilnice, in zato ima pri ljudstvu tudi popolnoma zaupanje. V njegovo blagajnico posojujejo dnar tudi taki, ki niso društveniki, in še celo drugi kreditni zavodi. Tako je n. pr. Graška hranilnica odprla ljutomerski založnici kredit do 20.000 gld. Da si pa tudi založnice, kakor sem rekel, lahko kredit dobijo, je vendar neizrečeno dobro, da se ta kredit nikoli prekoredno ne rabi. Premoženje društvenikov, namreč njih opravljeni deleži, potem rezervni fond itd., mora v nekem natanko določenem razmerju zmiraj pokrivati tuji denar, ki se v blagajnici nabaja, ker bi se lahko dogodilo, da posojevalci ob času dnarnih zadreg ali pri kakih drugih kritičnih okoliščinah svoj denar naenkrat nazaj terjajo, kar se jim tudi nikoli odreči ne more in ne sme; dokler društveniki, ob času dnarnih zadreg, ako društvo tako sklene, svojih deležev vzdigati, to je iz društva izstopati ne morejo. Iz tega se toraj vidi, da je društvo vsekako na boljsem, če si s samo s svojim dnarjem pomagati more. (Dalje prih.)

J. Kukovec.

Posnetki iz gozdne postave za vojvodstvo Štajersko.

III. Oddelk.

O gozdnih požarih in škodah po mrčesih.

Naredbam in ukazom tistega, kateremu gre pri gašenju gozdnega požara vodstvo, morajo vsi gasilci vsakokrat brez ugovarjanja pokorni biti.

Drugi srenjski predstojniki in gozdarski služabniki imajo med gasilnim moštvom red vzdržati

in skrbeti, da se dani ukazi in naredbe vodstva pri gašenju tudi izpeljujejo.

Ko je ogenj pogашen, se mora pogorišče še jeden ali dva dni in če treba še dalje po čuvajih stražiti in za to potrebno moštvo na pogorišče poslati. —

Srenjski predsojuiki, kateri opusté ljudi k gašenju gozdnega požara pozvati, se imajo s 5—50 fl., osebe pa, ki temu pozvanju srenjskih predstojnikov brez veljavnega uzroka pokorne biti nočejo, s 5—15 goldinarjev ali z zaporom od 1—3 dni kaznovati.

Škode po gašenju na tuji lastnini storjene se morajo od tistih povrniti, v katerih prid se je gasilo, razun če bi bil kateri poškodovanih sam po gasilnih naredbah kake večje škode obvarovan.

Ako preiskovalna oblastnija škode po prestopkih postav v zabranjenje gozdnih požarov danih, ne more določiti, se imajo poškodovanci na pravno pot zavriniti.

Občn. državlj. zakon. §. 1043. Če je kdo v kateri sili večjo škodo od sebe in drugih odvrniti hoté svojo lastnino žrtvoval, ga morajo vsi, katerim je iz tega dobiček prirasel, primerno odškodovati.

Na poškodovanje gozdov po mrčesih se mora zmirom s pazljivim očesom gledati. Gozdni lastniki in njih služabniki take škode zapazivši, če pomočki proti njim porabljeni ne izdajo in če se je bati, da tudi sosednji gozdi od te uime trpé, so dolžni to politični oblastniji pod globo od 5—50 gld. naznaniti. Ima pa tudi vsakdo drugi pravico to na znanje dati.

Politična oblastnija ima sposobne zvedence poklicati in ž njimi preudariti, ali in kako se ima proti škodam, ki se jih je od strani mrčesa bati, ukreniti, in vse, kar je potrebno nemudoma storiti, ko so bili dotični gozdni lastniki in njihovo gozdnarsko osebstvo zaslišani. Vsi gozdni lastniki, katerih gozdi bi utegnili v nevarnost priti, so obvezani v pomoč in morajo naredbam političnih oblastnij, katerim gre pri takih okoliščinah celó pravica prisiliti koga, brezpogojno pokorni biti. Stroške morajo dotični gozdni lastniki po odmeri obvarovanih gozdnih delov nositi.

Gospodarske skušnje.

Trpežnost mortnega ometa v hlevih povišati — priporočajo apnenemu mortu dobro mero saj iz peči ali dimnika primešati. Tako napravljen mort ne odpade v hlevih tako naglo kakor navadni.

Da se železo obvaruje rije, se vzame funt laškega olja in se mu lot žgane magnezije primeša. Ta zmes se pušča v odprti posodi nekoliko dni na solcu stati in potem se ž njo železo namaže in tako rije varuje. Že nastala rija se tudi s to mažo odpravi.

Turšica „činkvantin“. Zadnji čas nam je mraz, slana in voda veliko škode napravila, moramo torej skrbeti, da si z drugimi pridelki pomagamo. Med temi je zdaj prvi tista laška turšica „činkvantin“ („cinqantino“), ktera je v 50 dneh zrela. Sadi se lahko še čez 14 dni, n. pr. v ječmen, deteljo ali druge prazne njive, (tudi v vinogradu pri dobri zemlji sem jo brez škode sadil). Dobiti je več 100 vaganov po 6 gld. av. v. pri g. J. Terstenjaku, žitnem trgovcu v Mariboru, v graškem predmestju. To priporočuje v občini blagor D. Č.

Repe med koruzo. Dobra stvar se nikoli zadosti priporočiti ne more. Tako ponavljamo tudi dober nasvêt, ki ga je „Gosp.“ l. 1872 v 18. šte. podal, namreč da se po njivah, kjer je turšica posejana, posebno letos, ko je po mnogih krajih pozebla, repno seme vmes poseje. Pri količkaj ugodnem vremenu bude že o sv. Jakobu dovolj debele repe, ki je ljudem kakor živini zdrava hrana, posebno ob vročini onega časa, ko še drugih poljskih pridelkov ni. Repa se naj prvo- in drugokrat s turšico vred okopá. Če je na redkem sejana, turšičine rasti čisto nič ne zavira.

Zastran priseženih vinskih mešetarjev, v katerih vidijo mnogi štajerski vinorejci edini pomoček prodajo dobrega, čistega vina pospeševati, poročajo „Novice“, da je zastran njih tudi Kranjska kmetijska družba bila poprašana za svoje mnenje, da se pa, kolikor „Novice“ vedó, nobena podružnica, po centralnem odboru o tem poprašana, ni izrekla za potrebo priseženih mešetarjev. — Tudi nam se dozdeva, da mešetarjev ni treba, še manj pa stroškov za nje. Pri nas še ni bilo slišati, da bi vinorejci dobrega, čistega vina ne mogli spečati. Če je pa posebno Maribor zaradi vinskih godljarij nekoliko po svetu razupit, ni treba druga, kakor — pobiljšanja, da se dobro ime zopet zadobi, kar se bo tudi brez mešetarjev in novega davka zgodilo, ker so godljariji vsled letošnjih dogodkov dobrodejno poplašeni, in je eden s svojo godljo, poslano na Nemško, strašansko se spekel.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. 21. maja. Posestniki mlinov na Muri so po povodnji silno poškodovani. Dné 13. maja začela je reka ob 5. uri zjutraj čez svoj vodotok siliti in v 3 urah je bila vsa okolica jezeru podobna ter so le še po čolnih zamogli do mlinov, iz katerih se je nekaj rešilo. V nekterih krajih pa ni bilo mogoče škode braniti, ter je voda nekaj mlinov pobrala, druge silno poškodovala, kakor tudi polje, po katerem se je bila razlila. Čemu je v Ljutomeru telegra-

fična postoja, da ni nevarnosti ljudem naznanila, čeravno je dan poprej dvakrat iz Gornje-Štajerskega se naznanilo, da silna povodinj mostove podira. Dež. predsednik baron Kübeck je na prvi žalostni glas brž vse potrebno poskrbel in sam tekel v poplavljenе kraje; o tukajšni politični gospôski pa nam še to ni zaano, da bi bila ljudem pretečo nevarnost na znanje dala. — Nesreča je tolika, kakoršne najstareji ljudje ne pomnijo.

Iz ljutomerske okolice. Čitalo se je minolo jesen v nekejštev. „Slovenskega Gospodarja“, da je J. Klemenčič, posestnik v svojej gorici na Stari cesti F. Mavriča obstrelil. Ta je dobil strašno rano ter tudi oko zgubil. Menil je, da dobođe od K. kacih 800—1000 gld., ter je že na ta račun večkrat v kozarec pogledal. A ukanilo ga je! Kacih 80 mož in med njimi tudi nekateri gg. iz Ljutomera, so rekli, „da bi ga (M-a namreč) vsak ustrelil bil, ako bi ga našel v gorici.“ To je potrdil županski pečat iz Stare ceste in še 4 drugi župani. 19. maja t. l. so bili pred celjsko sodnijo, — a Klemenčič je spoznan nekrivega.

Od sv. Kunigunde pri Konjicah. Hribovci se pečamo z gospodarstvom in imamo več veselja z božjimi kakor s političnimi stvarmi. Naj Vam torej v tem oziru nekaj poročam. Lani smo 3 nove zvonove 2800 funtov težke pripravili in že do malega izplačali. Vliti so v Mariboru in so lepo ubrani, ter k staremu zvonu dobro glasijo. Priporočanja vreden je zvonar g. Dencel, ne samo, ker je svoje delo dobro zvršil, tudi zato, ker še za nepoplačani dolg čez določeni čas — brez vsega pritiskanja — voljno čaka. Letos smo pripravili novo turnsko uro, ktero je naredil g. Hrastrnik v Laškem trgu — prav močno in lepo — dozdej je pravilno tekla. Tudi ta umetnik je zaupanja vreden, ker je že nad 80 turnskih ur izdelal, in ni predrag v ceni. — Spodobi se domače umetnike podpirati, da imajo zaslužek in pa priložnost skazati se.

Marljivi, za božjo čast vneti farani, so omislili letos 2 mašna plajšča, nébo in precej cerkvenega perila — vse s prostovoljnimi darovi. Tudi šolsko in kaplansko hišo smo lani vnovič pokrili in olepšali, ker želimo omike mladini in pa duševne pomoči po duh. pomočniku, ki bi otroke podučeval in pa tudi župniku v pomoč bil, ker je fara velika in pa med vsemi pohorskimi najbolj težavna zavolj mnogih globokih breznov; pa naše veselje bilo je kratko, že pred veliko nočjo smo zgubili duhovnega pomočnika, in Bog ve, kedaj da drugega dobimo.

Kakor po drugih krajih imeli smo tudi tukaj hud mraz. Dné 17., 18. in 19. maja je pozeblo skoro vse! Vsi čutimo, da nam bo treba božje pomoči iskati po resnični pokori. Vemo namreč verni kristijani, da dela pratiko Tisti, ki je rekel: „Iščite najpred nebeškega kraljestva, in vse drugo vam bode dodano.“ „Vse drugo“ se nam mora „dodati!“ Kaj? Vse, kar ni v

naših močeh: ugodno vreme, zdravje pri ljudeh in živini in brez števila drugih reči. Kmet orje, seje in obdeluje vinograde in zemljišča; več pa — ne more, „vse drugo“ je v božjih rokah! Toliko pa najpriprostejša pamet spozna, da ne moremo pričakovati zaželenih „dodatkov“ od zgoraj, ako se Bog tako silno in splošno žali, kakor se dan dnešnji godi. Svet si je obilno zaslužil kazni; čas je misliti na pokoro, da najdemo milost.

Iz Celja. Druga porotniška seja pri celjskeje okr. sodnji je trajala od 11.—23. t. m. in razsodbe porotnikov bile so za vsem ostre. Dne 16. t. m. sta bila po izreku porotnikov Jožef Bezjak in Mica Simonič oba k smrti obsojena, ker je B. moža Mice, Jurja, usmrtil in ga je ona k temu napeljala. Dne 21. bila sta pa 2 fanta v 3letno težko ječo obsojena, ker sta 20 gld. siloma uplenila. — Vreme je pri nas neugodno, prvi in drugi mraz je veliko škode napravil pri sadju in v vinogradih, še trava z drugimi zelišči je zavoljo dolgega mraza in mokrote rujava postala in rast zastala; bojimo se hudega leta.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Delegacije so 22. in 23. t. m. svoje delo: sklepanje skupnih državnih stroškov dovršile in minister grof Andrassy je obema izrekel priznanje in hvalo cesarja in kralja. Prvosednik avstrijske delegacije, dr. Rechbauer, je hvalil sebe in svoje tovariše zaradi domoljubnega truda in slednjič zagotavljal, da se ustavaki trudijo za to, naj bi Avstrija „strah sovražnikom in zaželena prijateljica vsem državam bila.“ — Kdo bi ne bi tega želel? V svojo veliko žalost pa mora vsak, kdor državne razmere nepristransko sodi, reči, da se to po tem potu, kterege se ustavaki držijo, ne boče dosešlo. Kaj pomaga, če se vojnemu ministru toliko dovoli, da zamore pri vestni varčnosti po srednji meri shajati, če se pa spačenost vsled groznih pomanjkljivosti liberalnih naprav pri šolski mladeži in po srenjah če dalje bolj širi! Kaj pomagajo vsi stroški, če se pa vsled ponemčevalne sisteme prava „omika“ na vseh krajih overa, polovičarstvo, breznačajnost in sebičnost pa širi! Iz tacega kvasa se ne vmesi kruh, ki hrani in krepi domoljubne moči. Dasiravno se je finančni odbor avstrijske delegacije hudo zaleaval v proračun vojnega ministerstva in strašansko brisal številke, so se slednjič gospodje v javnih sejah vendar streznoli in si menda mislili: Če ostanemo do konca trmasti in ne dovolimo stroškov, o kterih so cesar sami rekli, da so kolikor le mogoče zmerno določeni — utegnemo zavoziti, da poreče vladar: z vami ni nič! Tako se je zgodilo, da so v javnih sejah precej popuščali od svoje prve korajže in dovolili blizo toliko, kolikor je vlada tirjala, ter se tudi z ogersko delegacijo, ki je pri posamesnih točkah veliko več

dovolila, slednjič pogodili Odbitki pri izrednih vojnih stroških znašajo 2 milijona 388.766 gld., tako da so namesto od vlade zahtevanih 6. mil. in 66.000 gld. le dovoljeni 3 mil. in 677.234 gld. — Ves strošek za armado znaša za prihodnje leto 92 mil. in 418.299 gld., in po odšteti svoti, ki spada na Ogersko, ostaje za avstrijske dežele 63 mil. in 398.953 gld.

Potrjena je tudi tretja konfesionelna postava, ki zadeva postavno potrjenje verskih družeb. Pri tej priliki je omeniti vredno, da se potrjenje „verskih“ postav nikjer ni s kakimi svečanostmi slavilo. In vendar so bile jedro dosedanjega delovanja v drž. zboru prav te postave. Zakaj jih liberalci bolj veseli niso? Ker jih lasje bolé po denarnem polomu in po nasledkih, ki jih dela v trgovini in pri obrtniji. K vsem tem nesrečam še žalostni glasovi o pokončani letini! — Vse čuti težko môro žalostnega stanja, in da se z „verskimi“ postavami — želodci ne dadó utolažiti. —

Na Kranjskem dela veliko nevoljo predstavljene šesterih poštnih in dveh telegrafskih uradnikov na skrajne meje cesarstva. Kaj je temu uzrok, nihčer ne ve; le toliko je znano in čudno, da je strahovanje le slovenske uradnike zadelo, kterih je prav v Ljubljani živo potreba, kajti uradnikov, ki bi slovenski znali in znati hoteli, ni tudi na Kranjskem preobilno število — pravijo „Novice.“

Denes je občni zbor delničarjev banke „Slovenije“ v Ljubljani.

Moravsko. Česki rodoljubi sestavili so odbor, ki dela priprave za velik tabor, za kterege je že prošnja vložena. Razgovarjalo se bo o tem: Ali so moravski poslanci z vstopom v državni zbor koristi českega kraljestva pospeševali ali ne? — Odgovor boče brez dvoma da ne! — Če se na Českem posreči, kar se zdaj skuša, da se namreč sloga med „starimi“ in „mladimi“ napravi, utegnejo na jesen le še naši „mladi“ pri ustavakih v drž. zboru biti.

V Zagrebu se posvetujejo dalmatinski drž. poslanci s hrvatskimi prvaki o tem, kako bi se brž ko mogoče Dalmacija združila s Hrvatsko.

Ogersko. V dež. zboru sprejeta je nova volilna postava. Po tej postavi bo v vsakem okraji stalen osreden odbor za volitve, ki je v neposredni zvezi z ministrom notranjih zadev. Odbor se voli na 3 leta; volilne zapisnike sestavlja vlada in se pregledajo meseca julija vsako leto. Volitev se mora po vsej deželi v 10 dneh dovršiti, okraji spadajoči pod isto polit. gospôsko, volijo v enem dnevu. Glasovanje je javno in ustmeno in sicer ne — kakor določuje postava od l. 1848 — neprestano, marveč se zamore tudi z glasovanjem prenehati. — Kdor volilca podkupi ali v porazumljenji z njim rodovini denarja ali drugih reči denarne vrednosti obljubi, zgubi za 3 leta volilno pravico in se kaznuje z globo do 1000 fl. ali s zaporom do 6 mesecev.

Odbor predloga in vlada temu pritruje, da

se na Ogerskem vpelje civilni zakon. Če bodo le ž njim tudi državni dolgovi poplačani!

Vnanje države. Deželni zbor pruski, ki je s postavo, kaj in kako storiti, če so škofijska in župnijska mesta prazna, državno samosilstvo do vrha priteral, je imel pred svojim razhodom prav grd škandal. Žid Lasker je namreč v zbornici zgrabil knjeza Puttbus-a, poslanca v gosposki zbornici, in mu kot opravičnemu svetovalcu severne železnice, ki potrebuje državne podpore, očital goljufijo. Knjaz je zopet Laskerja imenoval nesramnega obrekovalca in ob enem naznanil, da ga bo tožil, kar je malega Laskerja še bolj razkačilo. — Tako se bo jeseni, ko se dež. zbor zopet snide, to umazano perilo še le prav požehalo.

Na Francoskem imajo novo ministersvo, v katero so stopili 3 prejšnjih ministrov: knjaz Decazes kot minister vnanjih zadev, Magne za finance in Fourton za notranje zadeve. Rudečkar ni nobeden, vsi so strokovnjaki v svojih poslih, na čelu republike pa resen in oster maršal Mac-Mahon. — Če bo večina narodne skupščine pametna ter vlado podpirala, se ni kaj hudega bati; če pa vsede na limanice zvičajnega Thiersa, ter sili na to, da se narodna skupščina razpusti, potem utegnejo rudečkarji na površje priti in sledi — Napoleon IV., morebiti po krvavi prekuciji.

V Aziji, državi Anamski, se je vnelo krvavo preganjanje kristijanov, z večine katoličanov, in po sporočilih jih je že do 10.000 poklanih!

Za poduk in kratek čas.

Anton Sivka.

(Izgled kršanskega učitelja.)

(Konec.)

Krčem alj oštarij Sivka nikdar ni ljubil, ne v samskem, še manj pa v zakonskem stanu. Ako so ga pa vrli sosedje na pošteno veselico povabili, se je vselej rad pridružil. Vsak ga je rad imel, rad poslušal, ker je vsikdar vedel kakšno veselo, pa modro povedati. Prepira ni mogel trpeti. Kjer so se kregali alj se je zabavljalo, je odbežal. Od kar je pa svojo kmetijo imel, je po šoli najrajši stopil v svoj vinograd alj k svojim drevesom pogledat. Brez posla nisi ga nikdar našel. Bil je tudi gostoljuben, prav po šegi starih Slovencev. Z velikim veseljem je sprejemal goste, katerih se v Špitalski dolinici nikdar ne manjka, ter jim postregel, kolikor je premogel. Kdo bi zamogel našteti dobrot, katere je ubožnim otrokom na tihem delil! —

Tako je bil Sivka že v zdravih dneh izgled kršanskega učitelja. Še lepše se kaže njegovo skozi in skozi kršansko življenje v njegovi polletni bolezni. Spomladi lanskega leta začne hirati. Večkrat se pritožuje, da mu želodec ne

prekuhava več v redu. Moči ga vedno bolj zapuščajo. Domači čestiti gospod župnik, nja najbližnji sosed in najboljši prijatelj, so kmalu zapazili, da je Antonovo zdravje v veliki nevarnosti. Velik del šolskih skrbi iz ljubezni do otrok in njih blagega učitelja g. župnik prevzamejo, Sivki pa naročijo, naj na svoje zdravje vestno gleda. Skrbna žena preskrbi ljubemu možu zdravil od vseh krajev, alj bilo je vse zastoj. Sivka sam je kmalu spoznal, da ga Gospod iz te solzne doline kliče, domačim pa, zlasti svoji ljubi ženki, si tega razodeti ni upal. Iz ljubezni do Boga je najhujše bolečine celó mirno in v Božjo voljo udan prenašal. Ostal je vedno vedrega obličja in mirnega srca. Nihčér ga ni slišal tarnjati alj godrnjati. Ko je 2. julija l. l. god obiskovanja Matere Božje, ki je varhinja Špitalske fare, procesija šla mimo šole, je Sivka še vstal iz postelje, da je pri oknu procesijo gledal. Solze ga polijejo, ker ne more v vrsti hoditi. „Vsako leto sem še denešnji praznik šel s procesijo“, je djal svoji ljubi ženki — „letos pa ne morem več.“ Te kratke besede nam dovolj pričujejo, kakošno veselje da je imel do cerkvenih opravil. On jih ni za denar, ampak iz ljubezni opravljal! Meseca julija mu je bolezen še večasih prelegla, on pa ni več dvomil, da je ta bolezen zá-nj poslednja.

Bolezen vedno hujša prihaja. Dné 10. septembra ga č. gospod župnik poprašajo, alj ne bi želel sv. zakramentov prejeti. „To so že dolgo moje želje“, je djal, „alj svojih domačih si nisem upal prehitro plašiti. Zdaj sem pa vesel, da ste besedo na to napeljali!“ Neutegoma mu pokličejo župnik spovednika iz Konjic. Sivka prejme z največo pobožnostjo presveto popotnico. Dvanajst dni mu Bog še da živeti. Ta čas se je rajni Sivka neprenehoma na pot v dolgo večnost pripravljal. Vse časno je v najlepši red spravil. Ponedeljek dan 22. meseca kimovca 1873 je bil poslednji njegovega kršanskega življenja.

Kakor je stari Tobija svojega sina, mlajšega Tobija, k svoji smrtni postelji poklical, ter mu za slovo najlepših naukov dajal, tako je tudi naš blagi Anton Sivka svojega mladega sina Antona zadnji den poklical k svoji smrtni postelji, da bi mu dal najlepših naukov za vse življenje. „Ljubi Tonček“ — reče oča — „ubogaj rad mater in jih vselej spoštuj. Moli rad in Boga nikdar ne pozabi. Boš prišel v mesto, varuj se slabih tovaršij. Tam boš veliko pohujšanja videl. Našel boš ljudi, ki pravijo, da ni Boga. Nikar jih ne poslušaj! Beži pred njimi. Dokler se človeku dobro godi, lahko na Boga pozabi. Alj na smrtni postelji — takrat človek prav spozna, da je Bog nad nami. Glej, jaz rad umerjem; le vi otroci in vaša mati me nekoliko skrbite. Pa zanašam se, da boš ti namesto mene mater podpiral. Kaj bi me zdaj v smrtni uri tolažilo, ako bi vere ne imel? Sv. vera me tolaži, da celó rad umrjem!“ — Zadnjokrat oče in sin drug drugemu solze iz oči obrišeta.

Nastal je bil večer. Ves zamišljen pride Tonček iz očetove sobe, se naslone na svojo posteljo in premišlja zlate nauke umirajočega očeta, dokler ne zaspi.

Ko se več ljudi v hiši zbere, jih Sivka poprosi, naj bi molili, ker molitev je bila nja največje veselje, nja največja tolažba. Blizo 10. ure mu nja skrbna žena še enkrat posteljo zrahlja. Blizo pol noči svojo blago dušo Stvarniku izroči. Končal je svoje lepo kršansko življenje, preden je bil 48. leto dovršil. 19 let je bil star, ko je učiteljsko službo nastopil, 19 let je bil v Špitaliču občje ljubljene učitelj. Žalostna novica, da je g. Sivka umrl, se je brž dalječ okrog razširila. Povsodi je odmeval le eden glas: pač škoda, da je vrli učitelj tako rano umrl! Den sv. Roperta, 24. kimovca 1873 je bil pogreb napovedan. Od vseh krajev so prišli znanci in prijatelji rajnemu prijatelju poslednje časti skazovat. Deset duhovnikov in 16 ljudskih učiteljev je rajnega k grobu spremljalo. Č. gospod Jože Virk so v nagrobnici rajnega lepo življenje razlagali. Lepo število zbranih tovarišev rajnega Antona se je pri tej priliki lahko prepričalo, da pobožnega, kršanskega učitelja verno ljudstvo pristrčno ljubi in mu z velikim veseljem svoje otroke v skrb izročuje; g. govornik je pa tudi poudarjal, da vedó dušni pastirji po vrednosti ceniti takóšnega učitelja, kateri jim otroke v besedi in po izgledu k časni in večni sreči napeljevati pomaga.

Po slovesni mrtvaški meši, med katero ste se še dve tihi sv. meši za dušni mir rajnega Antona služile, smo mrtvo truplo vstric njegovega prednika, g. Val. Jazbeca, v materno krilo črne zemlje položili. Drameljski g. župnik, ki je rajnega pred 13 leti poročal, ga je tudi do groba spremil. —

Jernej.

Razne stvari.

(*Blagodušen dar.*) Svetli cesar so iz svojega podarili 5000 gld. v pomoč onim štajerskim nesrečnežem, ki so vsled povodnje poškodovani.

(*Vabilo.*) C. kr. namestija je potrdila „Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“, katero bočasno v Ljutomeru svoj sedež imelo. Podpisani odbor bočasno začel početkom meseca junija izdajati šolski časnik „Slovenski učitelj“, ki bočasno 5. in 20. vsakega meseca v Mariboru izhajal na celi poli. Cena mu je do konca tekočega leta za prave ude, to je štajerske učitelje in podporne ude, to je druge učitelje in šol. prijatelje 2 gld. 50 kr., za nedružabnike pa 2 gld. Vse slovenske učitelje in šolske prijatelje vlnudno vabimo k obilni naročbi. Naročnino prejema podpisani odbor.

V Ljutomeru 24. maja 1874.

Začasni odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

(*„Omika“ se če dalje bolj širi.*) Na Pohorji, kder pri nepokvarjenih hribovih o tatvinah v prejšnjih letih ni bilo slišati, začela se je v največjem času kazati „omika“ prostomiselnikov, ki ne vprašajo več za Božje zapovedi in prepovedi. Dne 8. apr. je tat iz Tinjske farne cerkve odnesel vse prte in nekaj krajcerjev. Skriti tepec to hudodelstvo že več let dela. — Dne 22. t. m. so pa tatje po noči vlomili v farovško žitnico in pobrali zmladleške žitne ostanke. — Lenuh mlad, star tat!

(*Požar.*) Binkoštno nedeljo popoldne blizo 3. ure je začelo goreti v Stročji vasi v Ljutom. okolici, ter je pokončal ogenj 7 hiš z drugimi gospodarskimi poslopji vred. Požar je bojé zatrosil neki mali dečko, ki še ne hodi v šolo, igraje se z užigalicami. Ljutomerski gasilci so bili kmalu z brizgalnico na pogorišču.

(*Odlikovanje.*) Breški okr. glavar, g. Josek, je prejel Franc-Jožefov red, ker se je pri odvrčanji kuge posebno skazal. — Zarad svojih zaslug je istim redom odlikovan tudi celjski župan, g. dr. Nekerman.

(*Nekaj za „liberalne“ šolske prijatelje.*) Sin okrajnega zdravnika v Velkovcu, g. dra. V. Huse, ki je gimnazijo v Celovcu študiral, si je pri letošnjem spomladanskem izletu dne 1. maja plučno vnetico nalezal, za katero je čez nekaj dni umrl. — Ko bi se bilo kaj tacega vsled prehlajenja v cerkvi ali pri procesiji zgodilo, koliki šunder bi bil po vseh novinah! Zdaj pa je vse lepo tiho, ko se je to zgodilo na dan, kterege nova šola kot velik praznik slavi. (Iz „Kärnt. Bl.“)

(*Slaba letina.*) Iz najrodovitnijih krajev na Koroškem, posebno iz Labodske in Junske doline, prinaša „Kärnt. Bl.“ poročila, vsled kterih je mraz, potem pa sneg in povodinj skoro vse pokončala.

(*Malokdaj ena sama nesreča.*) Pred 7 tjedni je zgorel strešni stol prelepega, in prostranega hleva pri benediktinskem samostanu v Šent Pavlu na Koroškem. Dne 16. maja ob eni popoldne pride druga nesreča: podere se namreč srednji zidani opaž (Feuermauer), kterege je nekaj ur poprej zidarski mojster za celo trdnega spoznal, vdere obok (velb) za blizo 30 seznjev na dolgo in zasuje 18 glav živine, 2 konja in hlapca, ki je ravno konja čedil. Hlapec je najbolj poškodovan in v smrtni nevarnosti; živinčet pa nobeno ni ubito, ampak vsako le več ali manj ranjeno. „K. Bl.“

(*Gambrin, po staro-nemški pravlici začetnik piva,*) razširja če dalje bolj svoj pridelek. V 6 letih, od l. 1866—1872 je zaužitek piva (pira) za polovico poskočil. Leta 1866. se je v Avstriji napravilo 13 milijonov, 597.450 vedar piva, leta 1872. pa že 20 milijonov, 305.952 veder. Na davku se je plačalo l. 1866. 15 milijonov, 739.603 gl., leta 1872. pa 23 mil. 61.365 gld. — Ker se največ piva po mestih izpije, in ker je pričakovati, da v naslednjih letih zaužitek vsaj za polovico

zopet poskoči, bi se zemljišni davek lahko za kakih 45 milijonov kmetom znižal. Mislite, da se bo? Kaj še!

(*Glej, glej!*) Magjarska vlada hoče nemške šole na Sedmograškem pomagjariti. Vsled tega velika jeza po nemških časnikih, in „Mrbg. Ztg.“ se celóg rozi — z Bismarkom! Da pa Magjari Slovacom, Nemci pa nam Slovincem tujščino v šolah vsiljujejo, je tem laži-liberalcem čisto prav!

(*C. kr. poštni uradi.*) Kdo da je kriv, če komu listi po redu ne dohajajo, kaže naslednji primer: Vredništvo „Gosp.“ je od meseca aprila samo 2 lista „Novic“ dobilo. Vprašanje na pošti v Mariboru ostalo je brez vspeha. Obrnemo se do opravištvu v Ljubljano, in tu pozvemo, da se je štev. 14. od 8. apr. opravištvu povrnila z napisom: „retour — se ne prejema več“. Ne vemo, ali se je že na ljubljanski ali pa še le na mariborborski pošti ali na katerem drugem mestu samovoljni napis napravil; čudno le ostane, kako da zamore poštni urad brez podpisa prejemnikovega liste „retour“ pošiljati? Tudi pri opravištvu „Gosp.“ smo že videli takih „retourniranih“ listov brez naročnikovega podpisa, kar po postavi ne gre, ker sicer vsak strankarsk poštar lahko zmešnjave dela. „Es ist etwas faul im Staate Dänemark“.

(*Smrt v sanjah napovedana.*) Pri sv. Križu na Slatini je bolehal več let za plučno boleznijo mati Žumer na Takelcah. Pretečeni petek 22. t. m. se ji po noči sanja, da bode v torek 26. t. m. zamrla, ter se je bridko jokala izpovedovavši sanje. In čudno! Zadela jo je! V torek popoldan proti 1 uri je umrla! Bila je izgled dobre matere, zato naj mirno počiva!

(*Ubojstvo.*) Razbrzdanost med mladino vedno hujša prihaja; čim večji praznik, tim hujše navadno razsaja. Na veliki binkoštni praznik so se večerko v Lembahu fanti v krčmi nekaj sprli, in nasledek tega je bil, da sta dva brata Antona Grizolda na stezi počakala, s hodom in krevljo po glavi tako namlatila, da je k priči obležal in tretji den, brez da bi se bil več zavedel, umrl. Pokojni je slabo živel, in tako se je zopet dopolnilo: kakoršno življenje, takošna smrt. Bog mu bodi milostljiv! —

(*Katol. pol. društvo v Konjicah*) ima kvaterno nedeljo (31. t. m.) ob pol štirih popoldné na g. prvomestnikovem domu zbor, h kateremu vse ude vljudno vabi odbor.

(*Spremembe v Lavantinski škofiji.*) Č. g. Matija Stoklas, župnik v Marenbergu, je postal administrator Marenberške dekanije. — Č. g. Matija Grosskopf, kn. šk. duh. svetov. in župnik v Brezji, je stopil v stalni pokoj, oskrbuje še vendar do prihoda novega župnika Brezjijsko faro, ki je do 17 junija razpisana.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuj		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	70	7	20	8	—	7	35
Rži	5	50	5	30	5	40	5	30
Ječmena	4	90	4	50	4	—	4	15
Ovsa	3	10	3	10	3	80	2	80
Turšice (koruze) vagan	5	50	5	30	5	60	5	15
Ajde	4	30	4	20	5	60	4	65
Prosa	5	—	5	50	4	20	—	—
Krompirja	2	60	2	40	2	90	2	70
Sena cent	1	50	2	20	1	—	1	25
Slame (v šopkih)	1	40	2	—	—	50	1	40
„ za steljo	—	80	1	15	—	30	—	90
Govedine funt	—	31	—	30	—	32	—	24
Teletine	—	30	—	28	—	40	—	24
Svinjetine	—	32	—	30	—	40	—	32
Slanine	—	40	—	40	—	40	—	40
Drva 36" tozlj. hvat							9	

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	69	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	222	25
Ažijo srebra	105	60
„ zlatá	5	30

Loterijne številke:

V Trstu 23. maja 1874: 72 74 54 3 86.

Prihodnje srečkanje: 6. junija.

Za letno dobo

obračam pozornost na svojo zálogo
raznih slatin 3—3

najnovejšega polnenja; ob enem priporočam: najboljšega sira, emendolskega, Schwarzenbergovega, grojerskega prve vrste, jako priljubljenega Straskega; veronskih in ogerskih salami; kave raznih vrst, sladkorja, najboljšega ruskega in kitajskega čaja; pravega Jamajškega ruma, mustarda v majhnih vedričkih 5—7 lotov; povretega, najboljšega sadja v malih vedričkih; vsakovrstne moke na parnih mlinih zmlete, po najnižji ceni; Liebigovega mesenega izlečka, ki nadomestuje meseno juho; slednjč švedskih ožigalnic brez smradu, zavitek po 14 kr.

Konrad Grillwitzer,

v Mariboru na velikem trgu.

Tudi jemljem rad v zameno žito in sočivo.